

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/300/2020
Identifikačné číslo spisu: 1717207261
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1717207261.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého H. P., narodeného XX. X. XXXX, toho času plnoletého, bývajúceho u matky, dieťa rodičov matky P. W., bývajúcej v M. Š. XXX, a otca H. P., bývajúceho v M., E. XX/X, zastúpeného JUDr. Michalom Vlkolinským, advokátom vo Zvolene, Námestie SNP 17/29, o zvýšenie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 37 P 349/2017, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. mája 2020 sp. zn. 20 CoP 70/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 4. septembra 2018 č. k. 37 P 349/2017 - 160 I. zvýšil vyživovaciu povinnosť na (v tom čase) maloleté dieťa zo sumy 70,- eur mesačne na sumu 150,- eur mesačne, počnúc dňom 1. apríla 2018, ktorú sumu je otec povinný zasielať k rukám matky vždy do 10.-teho dňa v mesiaci vopred; II. zročné výživné na (v tom čase) maloletého za obdobie od 1. apríla 2018 do 31. augusta 2018 v sume 400,- eur uložil otcovi splácať v 20,- eur mesačných splátkach spolu s bežným výživným, počnúc dňom 1. septembra 2018 k rukám matky, pod následkom straty výhody splátok; III. týmto rozsudkom súd prvej inštancie zmenil rozsudok Okresného súdu Prievidza zo 16. decembra 2009 č. k. 13 P 454/2009 - 21; IV. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 26, § 62, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“) uviedol, že od poslednej úpravy výživného v roku 2009 došlo k podstatnej zmene pomerov na strane maloletého dieťaťa, nakoľko maloletý je od roku 2017 študentom strednej školy, s čím súvisia zvýšené náklady na maloletého, keďže je na internáte, navštevuje aj záujmovú činnosť. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru o potrebe zvýšenia vyživovacej povinnosti otca na maloletého syna, ktorého určenú výšku považoval za primeranú odôvodneným potrebám maloletého, a zároveň primeranú zárobkovým možnostiam a schopnostiam otca, pričom pri stanovení výšky výživného zohľadnil aj matkou vyčíslené priemerné

mesačne výdavky na maloletého syna, taktiež vzal do úvahy príjem maloletého, t.č. plnoletého dieťaťa v škole, tzv. študijné, ako aj celkový vlašný záujem otca o maloletého, t.č. plnoletého syna. Súd prvej inštancie mal zato, že takto určené výživné spolu so študijným príspevkom a s rodinnými prídavkami a s výživným zo strany matky pokryje odôvodnené potreby maloletého, t.č. plnoletého dieťaťa. Pri stanovení výživného súd prvej inštancie zohľadnil aj skutočnosť, že matke ubudla jedna vyživovacia povinnosť, ako aj to, že otec si údajne dlhodobo nevie nájsť riadne zamestnanie, ako sám tvrdí a pracuje na hodinový úväzok, čo podľa názoru súdu prvej inštancie je nepostačujúce a otec vyvíja slabý záujem nájsť si adekvátne zamestnanie, argumentujúc nepriaznivým zdravotným stavom, avšak žiadne potvrdenie od lekára, či od zdravotnej alebo sociálnej poisťovne nepredložil. Preto tvrdenia otca súd prvej inštancie považoval za spochybniteľné a nevierohodné. Súd prvej inštancie mal taktiež zato, že otec k plneniu vyživovacej povinnosti pristupuje nezodpovedne a laxne, navyše keď ponecháva pravidelné zasielanie výživného na svoju matku, ktorá je v dôchodkovom veku a s maloletým synom sa stretáva tiež veľmi sporadicky. Súd prvej inštancie tiež zistil, že otec popiera spoločnú domácnosť s priateľkou, ktorá pracuje a má vyživovacie povinnosti, keď aj maloletý syn má vedomosť o tejto skutočnosti. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti, ako aj celkové schopnosti a možnosti otca, ktorý má ukončené vzdelanie v odbore automechanik, mal súd prvej inštancie zato, že je v možnostiach a schopnostiach otca platiť súdom stanovené výživné, a preto rozhodol tak, že zvýšil vyživovaciu povinnosť otca na maloleté dieťa. Zročné výživné súd prvej inštancie povolil otcovi splácať v mesačných splátkach, pričom pri určení počiatku zvýšenia výživného vyhovel návrhu matky. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „C.m.p.“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca maloletého dieťaťa rozsudkom z 27. mája 2020 sp. zn. 20 CoP 70/2018 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) ako vecne správny potvrdil a rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a na zdôraznenie jeho správnosti dodal, že súd prvej inštancie pri určovaní výšky výživného na maloleté, t.č. plnoleté dieťa nemohol vychádzať iba z príjmu otca, avšak v jeho prípade bolo potrebné zohľadniť aj tzv. potencialitu príjmu otca. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprímerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, má aj konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdáva výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem (§ 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine). Ako odvolací súd uviedol, otec podľa svojho vyjadrenia pracuje iba hodinovo a je schopný zarobiť cca 60,- eur mesačne, avšak odvolací súd zdôraznil, že je potrebné prihliadnúť aj k tomu, že otec je vyučený automechanik, má výučný list, má 45 rokov, ide teda o muža v produktívnom veku. Odvolací súd uzavrel, že otec nepreložil žiaden dôkaz, z ktorého by bolo možné ustáliť, že by tu boli skutočnosti, ktoré by otcovi bránili realizovať akýkoľvek výkon povolania, z ktorého by mal príjem vyšší ako 60,- eur mesačne, ide teda o muža v produktívnom veku, bez vážnejších zdravotných komplikácií, ktorý dobrovoľne zvolil uvedený spôsob života, t.j. bez pravidelného pracovného kolobehu a príjmu, pričom však uvedené nemôže byť zohľadnené v prospech otca, ale práve v jeho neprospech. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovení § 396 ods. 1 v spojení s § 52 C.m.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec (v súčasnosti plnoletého) dieťaťa (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.) a zároveň napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky,

ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p.). Podľa dovolateľa, rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je nesprávne, iracionálne, vnútorne nekonzistentné, mnohoznačné s vadami, formálne a arbitrárne, pretože odvolací súd sa s podstatou veci nevysporiadal zrozumiteľne a jasne. Dovolateľ zdôraznil, že odvolací súd pri určení výšky výživného nesprávne zohľadnil jeho príjem, keď uprednostnil tzv. potencialitu jeho príjmu pred jeho skutočne dosahovaným príjmom, napriek tomu, že jeho skutočný príjem nepostačuje na úhradu výživného v určenej výške, pričom ak si aktívne hľadá prácu, je mu ponúkaná opäť len práca s hodinovou, resp. minimálnou mzdou. V ďalšom dovolateľ podrobne rozobral skutkový stav veci a vyslovil polemiku o skutkových a právnych záveroch súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu. Z týchto dôvodov dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Matka (v súčasnosti) už plnoletého dieťaťa a plnoleté dieťa sa k dovolaniu otca písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Otec dieťaťa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p., t. j., že právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolací súd zdôrazňuje, že všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú otcom dieťaťa v dovolaní označené, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Ako už bolo vyššie naznačené, § 432 ods. 2 C.s.p. uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je

nutné vykladať v súvislosti s § 421 C.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Pre úplnosť treba uviesť, že uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. sa vzájomne vylučuje, pretože ak dovolací súd rozhoduje o danej právnej otázke rozdielne, nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu.

12. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a napokon uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z písm. c/ tohto ustanovenia, by mal konkretizovať rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých je daná právna otázka rozhodovaná rozdielne. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ resp. c/ C.s.p.

13. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, alebo neoznačí rozhodnutia, v ktorých bola konkrétna právna otázka dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil súd prvej inštancie a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p. (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

14. Dôvodom pre odmietnutie dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je skutočnosť, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 421 ods. 1 tohto právneho predpisu. Dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) totiž označil za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ C.s.p. Podľa názoru dovolacieho súdu podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 C.s.p. neboli splnené, keď otec dieťaťa v dovolaní neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd vo svojich rozhodnutiach a rovnako neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce rozdielne právne názory. Z tohto dôvodu dovolací dôvod nebol otcom dieťaťa vymedzený spôsobom uvedeným § 431 až § 435 C.s.p. Absenciu takej náležitosti považuje C.s.p. za dôvod pre odmietnutie dovolania.

15. V dovolací súd navyše poznamenáva, že z obsahu dovolania je ďalej zrejmé, že dovolateľ nesprávne právne posúdenie namieta v súvislosti s otázkou určenia primeranej výšky výživného, a v tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na už skôr prijaté právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutiach sp. zn. 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 88/2017, 3 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017. Podľa názoru najvyššieho súdu určenie výšky výživného je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritéria na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a

odlišujúc sa od prípadu k prípadu. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, ktorému sa výživné priznáva (porovnaj 8 Cdo 50/2017). Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017). Je preto namieste konštatovanie, že v takto vysoko individuálnej otázke (akou je určenie konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 226/2017, 3 Cdo 88/2017). V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky výživného zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy (porovnaj 3 Cdo 226/2017).

16. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie otca dieťaťa odmietol podľa § 447 písm. f/ C.s.p. ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C.s.p.

17. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 52 C.m.p. a § 451 ods. 3 C.s.p.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.